

Hδημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου στο Ελληνικό, αποτελεί ένα έργο ζωτικής σημασίας για την περιβαλλοντική αναβάθμιση του λεκανοπεδίου της Αθήνας και για την αναπλήρωση της μεγάλης έλλειψης μητροπολιτικού πρασίνου σε αυτό, αφού είναι γνωστό ότι σήμερα σε κάθε κάτοικο αναλογούν μόλις 2,55 τετραγωνικά πρασίνου, μία από τις μικρότερες αναλογίες. Με την αξιοποίηση του παλιού αεροδρομίου η πρωτεύουσα θα κερδίσει 1,7 τετραγωνικά πρασίνου ανά κάτοικο και θα αντισταθμίσει το 1,23 τετραγωνικά που είχαν «τσιμεντοποιηθεί» για χάρη των Ολυμπιακών Αγώνων.

Αυτό προβλέπει η Ιη φάση μελέτης ερευνητικής ομάδας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου που ολοκληρώθηκε και εκπονήθηκε για λογαριασμό της ΤΕΔΚΝΑ και των όμορων δήμων και παρουσιάστηκε πρόσφατα σε συνέντευξη Τύπου.

Όπως επισημαίνεται, είναι γνωστό ότι με την υπερδόμηση της πόλης, μόνον σε δύο μεγάλους αστικούς χώρους, σε μητροπολιτικό επίπεδο, υπάρχουν τα μεγέθη και οι δυνατότητες συγκρότησης πάρκων για το σύνολο της πρωτεύουσας. Οι χώροι αυτοί είναι το Γουδί και το Ελληνικό. Επίσης, με δεδομένο τον πλήρη αποκλεισμό

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

Έργο «κανάσας» για

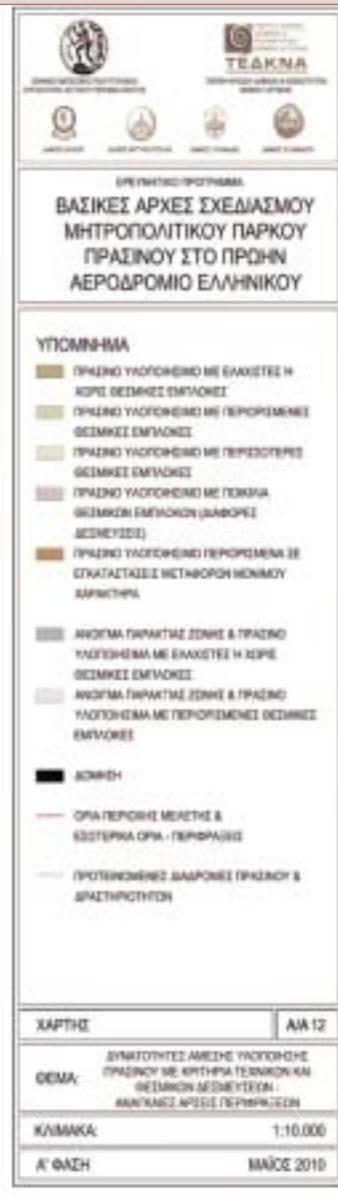
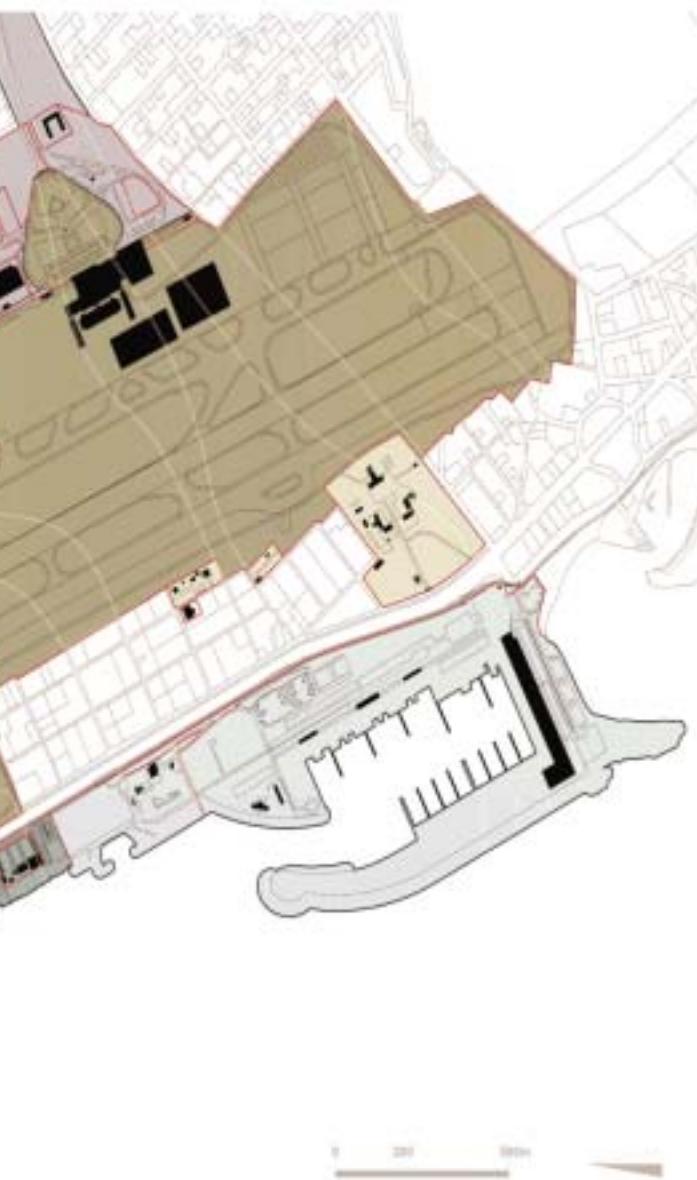
του μεγαλύτερου τμήματος της αθηναϊκής και πειραιϊκής ακτής του Σαρωνικού, κατά ένα μήκος το οποίο υπερβαίνει τα 20 χλμ. από το Πέραμα μέχρι τον Άγιο Κοσμά, η απόδοση σε ελεύθερη ανοικτή δημόσια χρήση του θαλασσίου μετώπου μήκους 3 χλμ. του Ελληνικού καθίσταται αναγκαία.

Την περίοδο 2003-2007 προγραμματίστηκε από το ελληνικό Δημόσιο, για το χώρο του πρώην αεροδρομίου, ένα έργο εκτεταμένης αστικής ανάπλασης με τον τίτλο «Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού» και η δημιουργία εντός του πάρκου μίας μικρής πόλης με επιφάνειες κτιρίων οι οποίες κυμαίνονταν στις τελικές προτάσεις, το 2007-2008, από τα 1.300.000 τ.μ. έως

τα 1.450.000 τ.μ. Επρόκειτο για ένα ιδιαίτερα δαπανηρό έργο τόσο ως προς το κτιριακό του σκέλος όσο και ως προς το σκέλος των διαμορφώσεων ελεύθερων χώρων και πρασίνου.

Από την παρούσα, όμως, έρευνα προκύπτει ότι το κόστος κατασκευής του πάρκου προϋπολογίστηκε τότε έως και 16 φορές ακριβότερα από τα αντίστοιχα έργα αναπλάσεων πρώην αεροδρομίων ή κατασκευής αντίστοιχων πάρκων στον ευρωπαϊκό χώρο. Προκύπτει ακόμη ότι με εξαίρεση μία συνοπτική αξιολόγηση του έργου για λογαριασμό της ΚΕΔ, η οποία συντάχθηκε αφού είχαν ολοκληρωθεί οι μελέτες το 2008, και μία προκαταρκτική αξιολόγηση από το

Επιμέλεια: Ν. ΠΕΡΠΕΡΑΣ

το Λεκανοπέδιο Αττικής

ΕΜΠ, δώδεκα χρόνια πριν τον τελικό σχεδιασμό και η οποία δεν ολοκληρώθηκε με βάση στοιχεία υλοποίησης, για το έργο αυτό καθαυτό δεν υπήρξε ούτε επιχειρησιακό σχέδιο (business plan) ούτε μελέτη βιωσιμότητας.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας 5ετίας ο χώρος του πρώην αεροδρομίου, όπως και ο παράκτιος χώρος, κατατμήθηκε σε δεκάδες τμήματα με θεσμικές εικωρήσεις και αδικαιολόγητες νέες περιφράξεις μήκους 56 χλμ. Στην ίδια περίοδο, στις περιοχές του πρώην ανατολικού αεροσταθμού και στο παράκτιο μέτωπο, παλαιές και νέες αυθαίρετες κατασκευές καταλαμβάνουν χώρους και επεκτείνονται.

Η ερευνητική ομάδα του ΕΜΠ προχώρησε στην πλήρη καταγραφή της συνολικής έκτασης των 6.264 στρεμμάτων (θεσμικό καθεστώς, κατατμήσεις, κτιριακές εγκαταστάσεις, εδάφη). Η καταγραφή αυτή είναι η πρώτη που πραγματοποιείται από το 1996. Αναλύθηκε, επίσης, και αποτιμήθηκε το σύνολο των προτάσεων (αναπλάσεων, δόμησης, οδικών έργων), οι οποίες σχεδιάστηκαν από τη στιγμή της παύσης λειτουργίας του αεροδρομίου. Μελετήθηκαν οι ανάλογες περιπτώσεις αναπλάσεων σε ανενεργά ευρωπαϊκά και αμερικανικά αεροδρόμια όπως και τα στοιχεία των μητροπολιτικών πάρκων των ευρωπαϊκών πρωτεουσών.

Οι προτάσεις της ερευνητικής ομάδας

A πό την έρευνα προέκυψε ότι το Ελληνικό, από την επομένη των Ολυμπιακών Αγώνων μέχρι σήμερα, κατατμήθηκε με περιφράξεις σε δεκάδες απροστέλαστες μικρές και μεγάλες νησίδες.

Τελευταία έκαναν την εμφάνισή τους και αυθαίρετες κατασκευές. Εκτιμάται ότι η κατάσταση αυτή θα επιδεινώνεται προς το μέλλον όσο δεν λαμβάνονται μέτρα για τη δρομολόγηση του έργου του πάρκου.

Προτείνονται τα εξής:

- **Η άρση των εσωτερικών περιφράξεων και η άμεση απομάκρυνση αυθαίρετων εκθεσιακών λυόμενων κατασκευών στον προαύλιο χώρο του πρώην ανατολικού αερολιμένα.**

Το προγραμματισμένο έργο είναι, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, ένα πολυδάπανο έργο αμφιβολής βιωσιμότητας. Το κόστος κατασκευής των έργων πρασίνου έχει προϋπολογιστεί ιδιαίτερα ψηλά. Η περιβαλλοντική του αξία ανατρέπεται, καθώς παράλληλα με τη δημιουργία του πάρκου δομείται μία μικρή πόλη 1.300.000 - 1.450.000 τ.μ. εμπορικά εκμεταλλεύσιμων επιφανειών. Μέχρι σήμερα δεν φαίνεται να υπήρξαν αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία ούτε επιχειρησιακό σχέδιο (business plan) από τα οποία να προκύπτουν με ασφαλή τρόπο, το πραγματικό κόστος, το αναμενόμενο όφελος και εντέλει η απόδοση του έργου.

- **Η εγκατάλειψη του ιδιαίτερα δαπανηρού σχεδίου δόμησης νέων πολεοδομικών ενοτήτων και η ακύρωση του προγράμματος πώλησης τμημάτων του χώρου.**

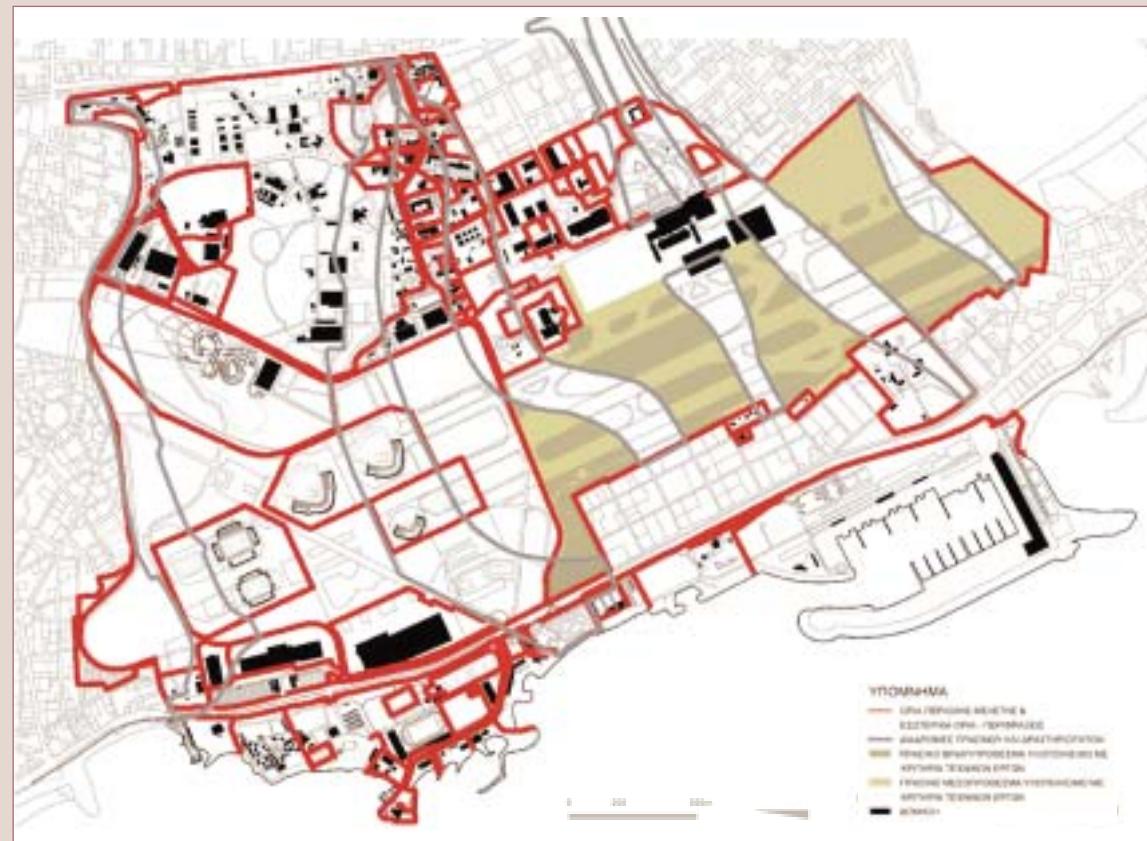
Η κατασκευή των νέων οδικών αποτριών -ως προς το σκέλος του πάρκου- εξυπρετεί στο βόρειο τμήμα (λεωφόρος Αλίμου) τη βαριά εμπορική χρήση εκείνων των ζωνών του χώρου. Ως προς το δυτικό τμήμα (λεωφόρος Ποσειδώνος) η βύθιση της οδικής αρτηρίας εξυπρετεί την ιδέα της ενοποίησης του πάρκου. Οι βυθι-

σμένες κυκλοφοριακές αρτηρίες, όπως και οι υπέργειοι κόμβοι, σε πολλά σημεία τους είναι ασύμβατες με την ίδια τη μελέτη του πάρκου, η οποία εκπιονήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ ή, για να γίνει συμβατή, απαιτεί τεράστια έργα διαμορφώσεων τα οποία ανεβάζουν ακόμη περισσότερο το κόστος του έργου.

- **Η ακύρωση των επίσης πολυδάπανων προτεινόμενων οδικών έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ 2009) στα σκέλη των λεωφόρων Ποσειδώνος και Αλίμου (υπογειοποίησης, διαπλατύνσεις και ανισόπεδοι κόμβοι).**

Σήμερα είναι εφικτή η άρση των περιφράξεων, τουλάχιστον στις εκτάσεις οι οποίες ανήκουν στην «Ολυμπιακά Ακίνητα ΑΕ» και την «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα ΑΕ». Σε ό,τι αφορά τη δημιουργία του μητροπολιτικού πάρκου, υπάρχει άμεσα η δυνατότητα σταδιακής υλοποίησης έργων πρασίνου με βάση το ευρωπαϊκό κόστος διαμορφώσεων πάρκων.

- **Η άμεση απόδοση σε δημόσια χρήση πάρκου, του νότιου**

τμήματος, έκτασης 1.705 στρεμμάτων.

- **Η άρση των περιφράξεων του Ολυμπιακού Πόλου και η άμεση απόδοση του αντίστοιχου βόρειου τμήματος, έκτασης 1.801 στρεμμάτων σε δημόσια χρήση πάρκου και αθλητισμού.**
- **Η σταδιακή απόδοση των υπολοίπων τμημάτων μετά από τις απαιτούμενες θεσμικές ρυθμίσεις από τους εμπλεκόμε-**

Διερεύνηση δυνατότητας άμεσης υλοποίησης πρασίνου με κριτήρια τεχνικών και θεσμικών δεσμεύσεων

νους φορείς (Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας κ.ά.).

- **Η εξαίρεση από την ανοικτή χρήση των τμημάτων με χρήση μεταφορών (Τραμ, ΕΘΕΛ, ΚΤΕΟ, Αττικό Μετρό) έκτασης 189 στρεμμάτων, με έλεγχο της δόμησης.**

Σε ό,τι αφορά το κόστος υλοποίησης το οποίο εκτιμάται ότι μπορεί να κυμαθεί από 50 έως 100 εκατομμύρια ευρώ σε βάθος δεκαετίας και το κόστος συντήρησης το οποίο εκτιμάται ότι μπορεί να κυμαθεί σε ετήσιο κόστος 2.000 ευρώ ανά στρέμμα πρασίνου ή 3.000 ευρώ ανά στρέμμα πρασίνου και ήπιων αστικών λειτουργιών, σημειώνεται ότι αν τα έσοδα από τους χώρους που έχουν ήδη διατεθεί από το 2005 με παραχωρήσεις, είχαν εισπραχθεί και διατεθεί στο πάρκο, σήμερα ένα μεγάλο τμήμα του θα ήταν διαμορφωμένο.

- **Η σταδιακή αξιοποίηση του υπάρχοντος κτιριακού δυναμικού και των εσόδων από τις πα-**

ραχωρημένες εγκαταστάσεις με αποκλειστική διάθεσή τους στη δημιουργία, λειτουργία και συντήρηση του πάρκου. Η παράλληλη εκπόνηση επικειρυσιακού σχεδίου και μελέτης βιωσιμότητας με βάση τα νέα δεδομένα και τη σημερινή συγκυρία.

Στην ακτή του Ελληνικού από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι δεν εκκρεμεί προς επίλυση κανένα επιστημονικό ή νομικό ερώτημα. Η νομοθεσία και το πολεοδομικό πλαίσιο είναι πλήρες ως προς το άνοιγμα της ακτής και την απομάκρυνση των αυθαιρέτων ή των ασύμβατων με τη νομοθεσία χρήσεων.

- **Η άμεση εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας περί ακτών και περί λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος με παράλληλη ανάκληση διοικητικών αποφάσεων «εξαίρεσεων» οι οποίες έχουν εκδοθεί από το πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ.**

Η ερευνητική ομάδα

Tην ερευνητική ομάδα του ΕΜΠ αποτελούν οι: **Νίκος Μπελαβίλας**, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, Επίκ. Καθηγητής ΕΜΠ (επιστημονικός υπεύθυνος), **Φερενίκη Βαταβάλη**, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, Υποψ. Δρ ΕΜΠ, **Μαρία Καλαντζοπούλου**, Πολιτικός Μηχ. Συγκοινωνιολόγος, Υποψ. Δρ ΕΜΠ, **Πασχάλης Σαμαρίνης**, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, Υποψ. Δρ ΕΜΠ, **Νάντια Σουρέλη**, Αρχιτέκτων Μηχ. ΑΠΘ, Υποψ. Δρ Πολεοδομίας UCLA, **Ευαγγελία Χατζηκωνσταντίνου**, Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, Υποψ. Δρ ΕΜΠ, **Βασιλική Βαλληνδρά**, Αρχιτέκτων Μηχ. ΕΜΠ, **Θεοδώρα Χατζή-Ροδοπούλου**, Αρχιτέκτων Μηχ. ΕΜΠ, **Πολίνα Πρέντου**, Αρχιτέκτων Μηχ. ΕΜΠ, **Μαρίνα Θεοδώρου**, Φοιτήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχ. ΕΜΠ. Σύμβουλοι της έρευνας είναι οι: **Φαίδων Γεωργιάδης**, Πολεοδόμος-Χωροτάκης, **Βάσω Τροβά**, Αρχιτέκτων Μηχ., Αναπλ. Καθηγήτρια Παν/μίου Θεσσαλίας, **Γιάννης Ψυχάρης**, Οικονομολόγος, Αναπλ. Καθηγήτης Πανεπίου Παν/μίου.

Τι λέει το ΥΠΕΚΑ

Όπως τόνισε κατά την παρουσίαση του Προγράμματος «Αθήνα - Αττική 2014» η υπουργός ΥΠΕΚΑ, **Τίνα Μπιρμπίλη**, «η δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου στο Ελληνικό παραμένει ένας μεγάλος στόχος. Αναζητούνται οι καταλλήλοτεροι τρόποι, τεκμηριωμένοι επιστημονικά, ώστε υπό την παρούσα συγκυρία να καταστεί εφικτό να δημιουργηθεί και να συντηρείται ένας άρτια κατασκευασμένος, ελκυστικός και ασφαλής πρότυπος χώρος πρασίνου για την Αθήνα, με δραστηριότητες αθλητισμού, αναψυχής, εκπαίδευσης και πολιτισμού. Η περιοχή του πρώην αεροδρομίου πρέπει να αποκτήσει ταυτότητα και να προβάλει την πόλη στο διεθνές περιβάλλον, με ενδιαφέρουσες, μοναδικές και βιώσιμες προτάσεις.

Αυτή η μητροπολιτική κλίμακας παρέμβαση, αποτελεί σύνθετο και υψηλής σημασίας έργο. Η μακρά του ιστορία δηλώνει τη δυσκολία διευθέτησης των θεμάτων που τίθενται και πρέπει να αντιμετωπισθούν, όπως ιδιοκτησιακών, καθαιρέσεων εκαποντάδων κτιρίων, εξεύρεσης νέων χρήσεων για όσα κτίρια θα διατηρηθούν, νέας φυσιογνωμίας του χώρου και μετατροπής του σε μεγάλο πάρκο μητροπολιτικής εμβέλειας.

Το Ελληνικό πρέπει να γίνει μεσογειακός πόλος έλξης και να αποκτήσει τη μέγιστη συνεργία με το Θαλάσσιο μέτωπο και τη μαρίνα του Αγίου Κοσμά.

Επίσης, στο ίδιο το «Πρόγραμμα Αθήνα - Αττική 2014» γίνεται λόγος για «προσέλκυση ειδικών δραστηριοτήτων, που θα καταστήσουν το εγχείρημα της ποιοτικής κατασκευής και της συντήρησης του Πάρκου, εφικτό», ενώ ανακοινώνεται ότι μέσα στο 2010 θα γίνει η οριστικοποίηση της συνολικής πρότασης.

Ο δήμαρχοι, μεταξύ άλλων, προτείνουν ο χώρος του πρώην αεροδρομίου και της παραλιακής ζώνης να διατηρηθεί ενιαίος, να ενταχθεί στο μητροπολιτικό πάρκο, να αρθούν ο κατακερματισμός του και το καθεστώς των πολυάριθμων φορέων που εμπλέκονται σήμερα στη διαχείρισή του. Οι τέσσερις δήμαρχοι ζητούν να ξεκινήσει άμεσα η υλοποίηση ενός έργου που «υπεριλαμβάνεται στις δεσμεύσεις όλων των κυβερνήσεων των τελευταίων 15 ετών», συμπεριλαμβανομένης της σημερινής, και να αρχίσει η σταδιακή αξιοποίηση του υπάρχοντος κτιριακού δυναμικού, με αποκλειστική διάθεση των εσόδων στη δημιουργία, λειτουργία και συντήρηση του πάρκου. Ακόμα, προτείνουν να φύγουν άμεσα οι εσωτερικές περιφράξεις μήκους 56 χλμ.(!), τα αυθαίρετα κτίσματα, να αποδοθούν σε δημόσια χρήση πάρκου και αθλητισμού (3.506 στρέμματα, δηλαδή το 56% του χώρου), και να προετοιμαστούν σταδιακές φυτεύσεις.

«Γνωρίζουμε ότι στις συνθήκες οικονομικής κρίσης θα ενταθούν οι πιέσεις για μετατροπή

ΔΗΜΑΡΧΟΙ:

Να ξεκινήσει αμέσως το έργο

του Ελληνικού σε ρυμοτομημένα οικόπεδα προς πώληση» τονίζουν στην κοινή τους δήλωση οι τέσσερις δήμαρχοι, καταλήγοντας πως «κοι λύσεις που προτείνονται ως πανάκεια κάθε φορά από οικονομικά επιτελεία είναι εν τέλει καταστροφικές και κοντόφθαλμες».

Ο **Χρήστος Κορτζίδης**, δήμαρχος Ελληνικού, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου, τονίσει πως οι δήμοι και οι κάτοικοι της περιοχής είναι αποφασισμένοι να υπερασπιστούν μία από τις λίγες δυνατότητες που υπάρχουν στην πρωτεύουσα για μητροπολιτικό χώρο πρασίνου, που λόγω του δικτύου των συγκοινωνιών (μετρό, τραμ, λεωφορεία) είναι προσιτός στους πολίτες του Λεκανοπεδίου.

«Έχουμε αγωνιστεί δεκαετίες για να παραμείνει ενιαίος ο χώρος και να μην τεμαχιστεί» υπογράμμισε ο δήμαρχος Αργυρούπολης **Τάκης Ευσταθιάδης**. «Η διασπορά δεν βοηθά» τόνισε χαρακτηριστικά και ανέφερε ότι, αν περιοριστεί το πάρκο, έχει υπο-

λογιστεί ότι τα έσοδα θα καλύψουν τη δημιουργία 15 πλατειών με επιφάνεια της τάξης των 50 στρεμμάτων. Πρότεινε μάλιστα να καταργηθεί η πρόβλεψη για αντισταθμιστικά οφέλη προς την περιοχή των Μεσογείων που περιλαμβάνεται στο νόμο για το «Ελ. Βενιζέλος».

«Οι δήμοι, με δική τους πρωτοβουλία, έχουν ήδη φυτεύσει 10.000 δέντρα προς την πλευρά της παραλιακής και θα συνεχίσουν τις δενδροφυτεύσεις» τόνισε ο δήμαρχος Αλίμου **Θάνος Ορφανός**, που πρόσθεσε ότι το πάρκο είναι έργο προτεραιότητας για το Λεκανοπέδιο. Προσνήγγιει ότι προχωρούν οι διαδικασίες για να ακυρωθεί η σύμβαση για τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις στον Αγιο Κοσμά.

Τη συμπαράστασή τους στις πρωτοβουλίες των δήμων εξέφρασαν οι βουλευτές **Κ. Καρτάλης** (ΠΑΣΟΚ), **Θ. Δρίτσας** και **Μ. Κριτσωτάκης** (ΣΥΡΙΖΑ), ο νομάρχης Αθηνών **Γ. Σγουρός**, ο **Κ. Γρίβας** από τους Οικολόγους Πράσινους κ.ά.

Η θέση του ΤΕΕ

Ο προσανατολισμός του ΤΕΕ έχει ως κύρια κατεύθυνση τη χρήση του χώρου ως «Μητροπολιτικού Πάρκου Πρασίνου», με αναφορά στη «μεγάλη ευκαιρία για το Λεκανοπέδιο», που αποτελεί αυτός ο χώρος.

Οι θέσεις του ΤΕΕ οι οποίες εκφράστηκαν και το 1998 σε ανάλογη ημερίδα που συνδιοργανώθηκε με την ΤΕΔΚΝΑ και τη Νομαρχία Αθηνών και επιαναδιστυπώθηκαν σε άλλη ημερίδα που διοργάνωσε το 2004 είναι:

- Καμία άλλη μεγάλη παρέμβαση στην Αττική χωρίς το **νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο**, σε κατεύθυνση φιλική προς το περιβάλλον και τους κατοίκους της.

- Οι χρήσεις γης να είναι συμβατές με το χαρακτηρισμό του ως Μητροπολιτικού Πάρκου και να μην επιτρέπουν μορφές εμπορικής εκμετάλ-

λευσης που θα αλλοιώσουν το βασικό σκοπό του Πάρκου.

- Να αποκλεισθεί η πώληση γης, η οικοπεδοποίηση και η οικιστική ανάπτυξη για την εξεύρεση πόρων ή την ανακούφιση άλλων περιοχών του Λεκανοπεδίου.

- Οι πόροι για τη διαμόρφωση, λειτουργία και συντήρηση των εγκαταστάσεων θα πρέπει να είναι: κοινοτικοί, μετά από μελέτη για το είδος των έργων που θα ζητήσουμε να ενταχθούν στα κοινοτικά προγράμματα και εθνικοί λόγω της μεγάλης εμβέλειας και σημασίας του Πάρκου για τη ζωή ολόκληρου του Λεκανοπεδίου.

- Φορέας διαχείρισης θα πρέπει να είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση του Λεκανοπεδίου μαζί με τους Δήμους της περιοχής και θα πρέπει άμεσα να εκδοθεί το ΠΔ σύστασής του για να ασχοληθεί εγκαίρως με τις απαραίτητες διαδικασίες.